

Sociāli emocionālās mācīšanās loma sākumizglītībā

Baiba Martinsone, Dr.psych.

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

Valsts izglītības satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Pašregulācijas attīstība

Fiziskā (piem., tualetes iemaņas, ēšana, ģērbšanās)

Emocionālā (emociju pārvaldīšana)

Kognitīvā (piem., uzmanības novēršana, racionālas domas)

Fiziskais un emocionālais vecums

Mācīšanās?

Sociāli emocionālās prasmes apgūst tāpat kā lasīšanu, rakstīšanu un rēķināšanu

Ko SEM dod izglītībā?

(Harmer & Grunenfelder, 2009)

- Attiecības ir pamats mācībām, disciplinēšanai
- Emocijas ietekmē to, kā mēs mācāmies
- Mērķu izvirzīšana un problēmu risināšana dod virzienu un enerģiju mācību procesam
- Stress bremzē mācīšanos (samazina hipokampa elektrisko aktivitāti)

2. Uzraksti, ko tu rakstītu Dacei apsveikuma kartītē! Padomā, kā tu iekārtosi apsveikuma tekstu! (6)

Dace! Daudz laimes
zīmīšanas diēā!

3

8. ~~Atstāta~~ manijā Rādīšos

3. Uzraksti atbildi! Raksti pilnu teikumu! (12)

Kam šodien ir vārda diena? Apskaties kalendārā!

Evelīna denča laimes diēā

manijā

0

Sociāli emocionālās mācīšanās procesā

apgūst un attīsta kompetences

SAPRAST SEVI (sevis apzināšanās)

PĀRVALDĪT SEVI (savas emocijas, domas, uzvedību)

SAPRAST CITUS (empātija, tolerance)

SAPRASTIES AR CITIEM (attiecību prasmes)

PIEŅEMT ATBILDĪGUS LĒMUMUS

Efektivitātes pētījumi

- pieaug piesaiste un piederība izglītības iestādei
- sadarbošanās ar vienaudžiem un pieaugušajiem
- mazāk uzvedības pārkāpumu un emocionālu problēmu
- vairāk prosociālas uzvedības
- skolā uzlabojas sekmes (par 11 procentilēm)
- vēlāk dzīvē mazāk bezdarba, likumpārkāpumu, atkarību

Visās vecuma grupās, pilsētā un laukos

Bielfield et al., 2015; casel, 2015; Dempsey & Storch, 2008; Durlak et al., 2011; Roorda et al., 2011; Weaver & Wilding, 2013

Kopumā SE mācīšanās uzlabo

(Murray & Malmgren, 2005; Payton et al., 2008; Zins et al., 2004)

- Attieksmi (motivāciju, iesaistīšanos)
- Uzvedību (piedalīšanos, mācīšanās paradumus)
- Sniegumu (atzīmes, kompetences mācību priekšmetos)
- Skolotāju pašu sociāli emocionālās kompetences

Kā mācīt sociāli emocionālās prasmes?

- Attieksmes veidošana, entuziasms
- Stundas struktūra – mērķis un refleksija
- Izaugsmes plānošana, izvērtēšana
- Pozitīva un konkrēta atgriezeniskā saite

Pirmskola

- Emociju vārdnīcas apgūšana, lietošana
- Nosauc vārdos bērnu neverbāli paustās emocijas
- Sūdzēšanās nozīme
- Rotaļās

1.–4. klase

- Veido kolāžas
- Vizuāli telpiskās perspektīvas ieņemšana
- Spēle “Tāds pats vai atšķirīgs”

5. – 6. klase

- Izvēlies vēsturisku notikumu, kurā ir centrālā persona. Pārrunā notikuma detaļas. Lūdz skolēniem iejusties šīs personas ādā – kā viņš varēja justies, ko darīt citādi. Jautā, kā mainījās skolēna uzskats par varoni

Lai varētu mācīties,
jāapmierina bērna
psiholoģiskās pamatvajadzības

PIEDERĪBA
AUTONOMIJA
KOMPETENCES IZJŪTA
DROŠĪBA

Kāda vide veicina mācīšanos?

Konsekventa/prognozējama

Droša un atbalstoša

Izpratne par attiecību veidošanu un nozīmi

Pozitīva uzvedība NAV pašsaprotama

- Pozitīvas uzvedības noteikumi (izstrāde, mācīšana)
- Pozitīvais pastiprinājums
- Konsekventa reakcija uz noteikumu pārkāpumiem (seku sistēma)
- Datu apkopošana un analīze

Sociāli emocionālās kompetences

caurvij

domāšanu un problēmrisināšanu,

sadarbību un līdzdalību,

pašvadītu mācīšanos,

jaunradi un uzņēmējspēju,

digitālo lietpratību

Mēs nevaram vienmēr izveidot
labāku nākotni mūsu bērniem,
bet mēs varam attīstīt bērnus
labākai nākotnei

PALDIES!

www.skola2030.lv
facebook.com/Skola2030
draugiem.lv/Skola2030
#skola2030

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

Valsts izglītības satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

SKOLA
2030